

Liikuntaolosuhde selvitystyö

Sivltk 29.11.2023 § 121

Tekla 14.12.2023 § x

Khall x.1.2024 § x

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Tiivistelmä.....	4
3 Visio 2030.....	5
4 Ryhmän työskentely ja kokoonpano	5
4.1 Liikuntaolosuhdeprosessin eteneminen.....	6
5 Liikuntapaikat.....	7
5.1 Kyselyn ja työpajojen keskeiset tulokset	8
5.1.1 Sisäliikuntapaikat	9
5.1.2 Ulkoliikuntapaikat.....	9
5.1.3 Lähiliikuntapaikat.....	10
5.1.4 Retkeilyreitit	10
5.1.5 Uimarannat.....	10
5.1.6 Yhteistyössä ylläpidettävät kohteet	10
5.1.7 Urheiluseurat ja avustukset.....	11
5.2 Valtion avustukset	11
6 Toteutus ja aikataulu	12
7 Johtopäätökset ja työryhmän esitys.....	14
Liite.....	15

1 Johdanto

Tässä asiakirjassa esitettävä liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelma täydentää Suomussalmen kunnan liikunnanedistämistyötä. Tehdyn suunnitelman tarkoituksena on linjata kunnan liikuntaolosuhteiden kehittämistyötä siten, että suunnitellut toimenpiteet tukisivat mahdollisimman vahvasti kuntastrategian tavoitteita ja kuntalaisten hyvinvointia liikunnan näkökulmasta. Lisäksi suunnitelmassa on pyritty huomioimaan entistä paremmin kuntalaisten, sekä myös matkailijoiden toiveet ja tarpeet. Pääviesti liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelmassa on, että vaikuttava liikunnan edistäminen edellyttää kiinteää ja sujuvaa yhteistyötä niin kuntaorganisaation sisällä kuin alueellisten toimijoiden kanssa sekä vahvaa kuntalaisten ja paikallistoimijoiden osallistamista. Liikunnan lisääminen on Suomussalmen yhteinen asia. Tavoitteena on myös arkiliikunnan lisääminen uuden hallitusohjelman Suomi liikkeelle-ohjelman mukaisesti.

Suomussalmen kuntastrategian visiossa ja tavoitteissa nousevat luontoliikunta, luonnonläheiset aktiviteetit ja monipuoliset, saavutettavat harrastusmahdollisuudet. Kunnan liikuntapalveluiden ensisijainen kohderyhmä on kuntalaiset, mutta matkailijat ja vapaa-ajan asukkaat ovat myös merkittävä liikuntapalveluiden käyttäjäryhmä. Suomussalmen matkailun aluetaloudelliset vaikutukset vuonna 2021 olivat 14,5 miljoonaa euroa. Hossan kansallispuisto on yksi Suomussalmen tunnetuimmista kohteista. Monipuoliset ja houkuttelevat liikuntapalvelut luovat kilpailuetua matkailijan valitessa kohdetta ja voivat pidentää matkailijan viipymää alueella. Visit Finland on nimennyt luonto- ja outdoors-matkailun yhdeksi matkailun tulevaisuuden megatrendiksi, joita hyödyntämällä voidaan lisätä kansainvälistä matkailukysyntää Suomessa.

Liikuntapakkoihin liittyvässä viestinnässä ja markkinoinnissa korostuu toimialojen välinen yhteistyö, tiedon ja resurssien jakaminen. Matkailupalveluiden viestinnässä luonto ja liikunta mahdollisuudet ovat isossa roolissa. Suomussalmen kunnan matkailupalveluiden ylläpitää alueen matkailusivustoa www.visitsuomussalmi.fi. Sivuston reittikuvaukset, esitteet ja karttatoiminnot esittelevät ensisijaisesti matkailun kannalta merkitykselliset liikuntapaikat, kuten kylpylän, erilaiset reitit ja hiihtoladut, mutta tuotettu sisältö palvelee myös kuntalaisia.

Tutkimusten mukaan ihmisten elintavat ovat muuttuneet viime vuosikymmeninä siten, että väestön fyysinen aktiivisuus on kokonaisuudessaan vähentynyt. Lapsista, nuorista ja aikuisista noin kolmasosa ja ikäihmisistä vain murto-osa liikkuu terveytensä kannalta riittävästi. Liian vähäisellä liikunnalla on vaikutusta yksioiden hyvinvointiin ja elämänlaatuun sekä kasvaviin terveydenhuollon kustannuksiin. Monipuolinen liikuntapaikkaverkosto ja liikkumiseen kannustavat luonto-olosuhteet ovat liikuntakulttuurin vahvuus. Liikuntapaikkojen määrään, kuntoon, sijaintiin, tarpeenmukaisuuteen sekä esteettömyyteen ja saavutettavuuteen on kuitenkin kiinnitettävä huomiota väestörakenteen muutoksen takia. On huolehdittava, että sopivat liikuntaolosuhteet löytyvät sekä ikääntyneille, työikäisille sekä lapsille ja nuorille.

Muuttuviin liikkumisen ja liikunnan olosuhdetarpeisiin vastaaminen edellyttää kunnassa pitkäjänteistä, strategista, avointa ja poikkihallinnollista suunnittelu- ja kehittämistyötä, johon osallistetaan kuntalaiset laaja-alaisesti. Lähtökohtana on, että kuntalaisten näkemysten ja toiveiden tulisi aiempaa vahvemmin näkyä paikallistason olosuhdekehittämisen painopistevalinnoissa. Strateginen liikuntaolosuhteiden suunnitelma on kunnassa tärkeä työkalu, jolla selkeytetään liikuntaolosuhteiden kehittämisen tarpeita. Strateginen suunnitelma myös edesauttaa liikuntaolosuhteiden kehittämisen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä ennustettavuutta liikuntapaikkahankkeista päätettäessä.

2 Tiivistelmä

Suomussalmen kunnan liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelman laatiminen käynnistyi tammikuussa 2021, jolloin sivistyslautakunta perusti työryhmän suunnitelman laatimista varten (Sivistyslautakunta 27.1.2021 § 12).

Liikuntalain mukaan kuntien tehtävänä on edellytysten luonti kunnan asukkaiden liikunnalle rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja sekä tukea ja järjestää liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen. Näiden tehtävien toteuttaminen tapahtuu Suomussalmen kunnassa eri toimialojen yhteistyönä. Kunnan tulee myös kuulla asukkaitaan liikuntaa koskeissa keskeisissä päätöksissä.

Väestörakenteen muutos on vaikuttanut ja tulee tulevaisuudessakin vaikuttamaan Suomussalmen liikuntapaikkatarpeisiin. Liikuntastrategia 2014–2020 on aiemmin ohjannut Suomussalmen liikuntaolosuhteiden toimintaa, joten uusi suunnitelma on aiheellista päivittää vastaamaan nykyisiä tarpeita. Yhteistyössä eri hallinnonalojen kesken laadittava strateginen liikuntaolosuhteiden suunnitelma on kunnalle tärkeä työkalu, jolla selkeytetään liikuntaolosuhteiden kehittämisen tarpeita ja käytössä olevia resursseja.

Kunnan liikuntapaikkojen ja liikuntaolosuhteiden tarkastelun ja selvitystyön valmisteluun koottiin työryhmä, johon pyydettiin edustajat kunnanhallituksesta, sivistyslautakunnasta, teknisestä lautakunnasta, vanhusneuvostosta ja nuorisovaltuustosta. Edustajille pyydettiin myös nimeämään varahenkilöt. Kunnan työntekijöistä ja viranhaltijoista työryhmään nimettiin edustajat teknisistä palveluista, liikuntapalveluista, varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta, lukiosta ja elinvoimapalveluista/matkailupalveluista.

Kunnan rooli on olla liikuntaolosuhteiden tuottaja ja ylläpitäjä. Työryhmän tehtävä on laatia pidempijänteinen kokonaissuunnitelma tai strategia, jolla kirkastetaan kunnan liikuntapalveluiden ja teknisten palveluiden päämäärää, sekä etsitään uusia ratkaisumalleja olosuhdetarpeisiin ja mietitään uusia yhteistyömuotoja. Resurssoinnin painopisteiden valinnoilla saadaan strategisempi ote liikunnan ja urheilun olosuhdetyöhön. Liikuntapaikkojen määrään, kuntoon, sijaintiin, tarpeenmukaisuuteen, esteettömyyteen ja saavutettavuuteen on kiinnitettävä huomiota. Väestörakenteen muutos on myös huomioitava niin, että ikääntyneille, työikäisille sekä lapsille ja nuorille löytyy omasta kunnasta sopivat liikuntaolosuhteet.

Perusteluna liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelman laatimiselle ovat seuraavat näkökohdat:

1. **Toimivat olosuhteet** ovat kaiken liikkumisen, liikunnan ja urheilun perusedellytys, ja edellytysten luominen ja ylläpito on kunnan lakisääteinen tehtävä.
2. Toimivien liikuntaolosuhteiden aikaansaaminen **vaatii suunnitelmallisuutta** ja se koostuu monen tekijän yhteistyöstä. Yhteistyössä onnistuminen on todennäköisempää strategisella ja suunnitelmallisella tekemisellä.
3. Strategisen ja suunnitelmallisen tekemisen merkitys korostuu tilanteessa, jos kehittämistarpeiden ja -resurssien välillä on epätasapainoa, ja kunnan **taloudellinen tilanne** on haastava.
4. Kunnan liikuntaolosuhteiden kehittämistyössä on kyse julkisten resurssien jakamisesta, jolloin kuntalaisten **osallistaminen päätöksenteossa** ja avoimuuden merkitys korostuu.
5. Kehittämisprosessit ovat myös oppimisprosesseja, joissa usein syntyy varsinaisen päätavoitteen ohella muitakin hyötyjä. Tässäkin prosessissa on tullut esille **uusia ideoita** ja kehittämiskohteita.

Seuraavien seikkojen tulee myös toteutua, jotta kunnan strateginen liikuntaolosuhdetyö olisi kunnossa:

1. Kuntalaisten ja paikallistoimijoiden olosuhteisiin liittyvät keskeiset kehittämistoiveet ovat kunnan vastuuhenkilöillä hyvin tiedossa.
2. Liikuntapaikkoihin liittyvään korjausvelkaan on varauduttu.
3. Olosuhdetyöllä on selkeä ja realistinen kehittämissnäky tuleville lähivuosille.
4. Liikuntaolosuhteisiin liittyvä kehittämissnäky on kuvattu innostavasti ja se on avoimesti kaikkien kuntalaisten saatavilla.
5. Kuntapäätäjät ovat vahvasti sitoutuneet olosuhdetyön kehittämissnäkyihin.

3 Visio 2030

Suomussalmen kunnan liikuntaolosuhdeselvitystyön tavoitteena on, että jokaisella suomussalmelaisella on riittävät mahdollisuudet liikkua oman hyvinvointinsa ja terveytensä kannalta riittävästi. **Tavoitteena on, että kunta on mukana mahdollistamassa liikkeelle lähtöä, liikettä ja liikuntaa.** Toivomme että Suomussalmen liikuntaolosuhteet houkuttelevat liikkumaan; kevyenliikenteenväylät ovat aktiivisessa käytössä, lähiliikuntapaikoilta kuuluu pelaamisen ja leikin ääniä ja retkeilyreitit ovat kunnossa ja ahkerassa käytössä. Tavoite saavutetaan oikeanlaisilla liikuntaolosuhteilla, omilla valinnoilla sekä edistämällä kaikkien ikäryhmien liikunnallista elämäntapaa. Päämääränä on kuntalaisten fyysisen aktiivisuuden lisääminen ja paikallaanolon vähentäminen. Tavoitteet saavutaan, kun meillä on

- riittävät henkilöresurssit kunnossapidossa
- riittävät investointimäärärahat
- houkuttelevat liikkumisympäristöt
- kuntalaisilla korkea liikunta-aktiivisuus
- liikuntapaikkojen korkea käyttöaste
- pystytään vastaamaan kaikkien ikäryhmien liikuntapaikkatarpeisiin
- paikallisten urheiluseurojen aktiivinen toiminta
- toimiva pyöräilyverkosto
- hyvät luontoliikunta- ja virkistysmahdollisuudet

4 Ryhmän työskentely ja kokoonpano

Suunnitelman laatimisprosessin eteneminen ja eri vaiheet ovat kuvattuna ohessa. Keskeinen rooli asiakirjan laatimisprosessissa on ollut kuntalaisten, seurojen sekä kuntapäätäjien osallistamisella. Osana prosessia on kyselyn ja työpajojen kautta saatu hyödyllistä tietoa sekä kehittämissnäkyksiä kunnan asukkailta ja paikallistoimijoilta. Suuri kiitos kaikille prosessiin osallistuneille!

TAMMI-TOUKOKUU 2021

- Selvitystyön käynnistys sivistyslautakunnan päätöksellä
- Työryhmän nimeäminen
- Työryhmän aloituskokous

ELOKUU 2021-TOUKOKUU 2022

- Liikuntapaikkakyselyn toteutus
 - Työpajojen toteutus
- Saatu kyselyaineisto:**
- Liikuntapaikkakysely n = 395
 - 7 työpajailtaa

ELOKUU 2022-KESÄKUU 2023

- Suunnitelman taustatietojen kokoaminen
- Tavoitteiden ja toimenpidevalintojen työstöä
- 7 sisäisen työryhmän kokousta
- 1 työryhmän kokous

ELO-JOULUKUU 2023

- Suunnitelma-asiakirjan viimeistelyä
- Suunnitelma nähtäväksi työryhmälle
- Suunnitelman hyväksyminen

4.1 Liikuntaolosuhdeprosessin eteneminen

Kunnan työntekijöistä ja viranhaltijoista koostuva työryhmä laati alkukartoituksen ja suunnitelman selvitystyön etenemisestä. Ryhmä koontui kaksi kertaa.

1. 8.4.2021

2. 17.8.2021

Varsinainen työryhmä on kokoontunut prosessin aikana neljä kertaa.

1. Kokous 27.5.2021

3. Kokous 1.12.2021

2. Kokous 19.8.2021

4. Kokous 1.6.2023

Tiedon keruu

Selvityksen pääaineisto on kerätty sähköisellä Webropol-kyselyllä **20.9. – 3.10.2021** välisenä aikana. Kyselyyn oli mahdollista vastata myös paperisilla kyselylomakkeilla. Kyselyyn saatiin 395 vastausta ja tulokseen oltiin tyytyväisiä. Kysely suunniteltiin niin, että kunnan ylläpitämät liikuntapaikat jaettiin kuuteen kategoriaan ja lisäksi haluttiin selvittää, onko kunnan myöntämä urheiluseura-avustus riittävä.

Järjestetyt työpajat

Liikuntapaikkakyselyssä esille tulleita vastauksia jatkoyöstettiin lisäksi omissa työpajoissa. Kyselyn ja työpajojen tarkoitus oli osallistaa kuntalaiset suunnitteluun ja päätöksentekoon ja niihin oli avoin kutsu kaikille kuntalaisille. Työpajat oli alun perin tarkoitus järjestää tammikuussa 2022, mutta koronapandemian vuoksi työpajat siirtyivät keväämmälle huhti-toukokuulle 2022. Työpajoja järjestettiin yhteensä seitsemän.

1. Sisäliikuntapaikat	ke 13.4.2022
2. Ulkoliikuntapaikat	ke 11.5.2022
3. Lähiliikuntapaikat	to 19.5.2022
4. Retkeilyreitit	ke 20.4.2022
5. Uimarannat	to 5.5.2022
6. Yhteistyössä ylläpidettävät kohteet	ti 17.5.2022
7. Urheiluseurat ja avustukset	ti 3.5.2022

Kyselyssä ja työpajoissa esille tulleiden vastausten analysointia sisäisissä palavereissa

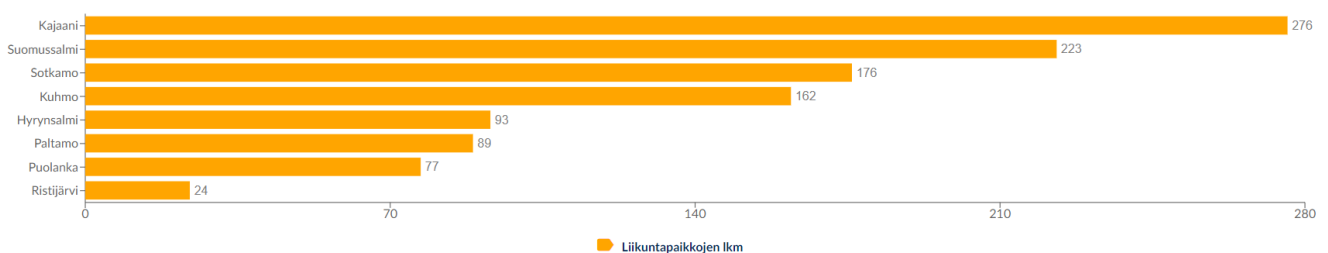
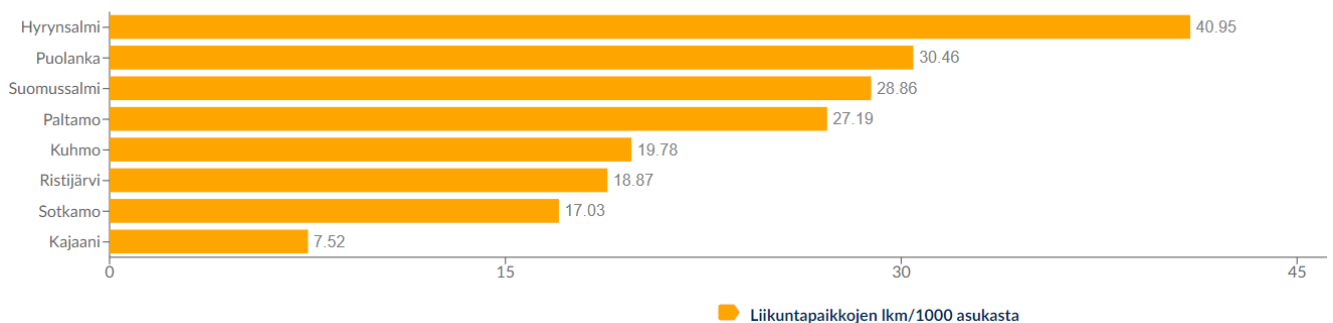
Kunnan työntekijöistä ja viranhaltijoista koostuva sisäinen työryhmä kävi läpi kaikki kyselyssä ja työpajoissa esille tulleet toiveet, ideat ja ehdotukset. Sisäinen työryhmä kokoontui yhteensä seitsemän kertaa, eli jokainen työpajakokonaisuus käsiteltiin omana asiakokonaisuutena. Tähän työhön kului aikaa vastausmateriaalin runsauden vuoksi. Lisäksi haasteena oli työryhmän jäsenten aikataulujen yhteensovittaminen.

1. 30.8.2022	5. 17.11.2022
2. 25.10.2022	6. 13.4.2023
3. 2.11.2022	7. 16.5.2023
4. 9.11.2022	8. 9.11.2023 (loppuyhteenveto)

5 Liikuntapaikat

Ajantasainen tieto Suomussalmen kunnan liikuntapaikoista, ulkoilureiteistä ja virkistyskohteista löytyy [LIPAS](#) tietokannasta. LIPAS-tietokantaa pidetään ajan tasalla kunnan toimesta. Tietojen ajantasaisuus on tärkeä huomioida, koska samaa tietokantaa hyödyntävät mm. AVI, OKM, retkikartta.fi ja moni muu sovellus.

Analysoitaessa Suomussalmen liikuntapaikkojen monipuolisuutta voidaan todeta, että liikuntapaikat keskittyvät postinumeroalueille 89600 ja 89800. Liikuntapaikkojen lukumäärästä voidaan sanoa, että Suomussalmella on väkilukuun verrattuna suhteellisen hyvä tilanne.

**KESKEISIMMÄT
LIIKUNTAOLOSUHDEINVESTOINNIT
2018-2023**

Sisäliikuntapaikkojen kehittäminen

Liikuntahallin saneeraus
Ruukinkankaan uusi liikuntasali
Jäähallin pukuhuonetilojen remontti

Ulkokenttien kehittäminen

Kirkkopuiston kumirouhekenttä

Muu ulkoliikuntapaikkojen kehittäminen

Ruukinkankaan uuden koulun piha
Kuntoportaat (2 kpl)
Pitkospuiden uusiminen Siikarantaan
Säynjäsuon reitin kunnostus
Taivalalasen päiväkodin pihan kunnostus
Kirkonkylän koulualueen kunnostus
Jätkänpuiston uimarannan laiturit
Jalonuoman kalastuslaituri

Reitistöjen kehittäminen

Rantaraitin kehittäminen
Emäjoen ylittävä silta
Moottorikelkkareittien kehittäminen
Patokosken esteetön reitti
Kirkonkylän latupohjien kunnostus

5.1 Kyselyn ja työpajojen keskeiset tulokset

Kyselyn tulosten pääkohdat ja työpajoissa esille tulleet kehittämis- ja parannusehdotukset luetellaan seuraavaksi pääpiirteissään ja liikuntapaikkatyypeittäin. Huomioitavaa on, että kaikkia ideoita ja ehdotuksia ei ole mahdollista tai tarpeenmukaista toteuttaa. Liikuntapaikkoja ja kohteita ei luetella tässä, vaan ne löytyvät nettisivulta LIPAS.fi. Kyselyn vastaukset ja työpajojen pöytäkirjat on tallennettuna kunnan Y-asemalle.

Kuntalaisten toiveet tuleville vuosille on raportin liitteenä (liite 1). Tehdyt toimenpiteet listaa päivitetään vuosittain ja sitä käsitellään tarkemmin kappaleessa 6.

Keskeiset toimenpiteet 2024 –

Pyöräilyreitistöjen kehittäminen	Toimenpiteet
Suomussalmelta puuttuu merkittäviä maastopyöräreittejä kuntalaisten ja matkailijoiden tarpeisiin.	- Jatketaan maastopyöräreittien suunnittelua ja toteutetaan reitit suunnitelmien mukaisesti.
Lähiliikuntapaikkojen kehittäminen	Toimenpiteet
Vapaassa käytössä olevat lähiliikuntapaikat innostavat liikkumaan. Sijoittelussa tulee valita paikkoja, jotka ovat hyvien kulkureittien varrella ja esimerkiksi koulujen ja päiväkotien pihilla.	- Ruukinkankaan koulun piha-alueen II-vaihe. - Kirkonkylän koulualueen kehittäminen. - Kirkkopuiston ja Ruukinkankaan ulkukuntoiluvälineiden uusiminen.
Vesistöjen virkistyskäytön parantaminen	Toimenpiteet
Suomussalmella on hyvät edellytyksen vesistöjen virkistyskäyttöön. Olosuhteita kehittämällä parannetaan harrastusmahdollisuuksia.	- Kehitetään melonnan harrastamisolosuhteita. - Kertoitetaan Kirkkonniemen laiturin kunnostustarve.

Ulkokenttien kehittäminen	Toimenpiteet
Nurmikentän muuttaminen tekonurmikentäksi jatkaa harjoittelukautta ja vapauttaa kentän hoitajien resursseja muuhun työhön.	- Ruukinkankaan nurmikentän kunnostus/muutos.
Osallistamisen kehittäminen	Toimenpiteet
Kuntalaisten ja urheiluseurojen osallistamisen ja yhteiskehittämisen lisääminen.	- Kehitetään seurayhtesityötä. - Toteutetaan liikuntaolosuhdekyselyä määrävuosina.

5.1.1 Sisäliikuntapaikat

- Siikarannan salin ja pesutilojen kunnostus
- Kuntosalin laitteiden päivitys
- Kuntosali ahdas ja pimeä
- Tila toiminnalliseen kuntosaliharjoitteluun
- Uudet spinningpyörät ja isompi tila
- Liikuntasalien ilmanvaihto huono
- Jalonniemitalo liikuntatilana jatkossakin
- Salivuoroja riittävästi kaikille

5.1.2 Ulkoliikuntapaikat

- Pururatojen kohentaminen erityisesti Siikarannan suon kohdalla
- Pitkospuiden kunnostus
- Opasteet kuntoon (hiihto, kävely, pyöräily)
- Kunnollinen ulkoliikuntapaikka puuttuu
- Talveksi monitoimiura
- Hiihto- ja pururatojen valaistus kuntoon
- Lumitykki, ensilumenlatu, uusi latukone
- Retkiluistelurata
- Lisää koiralatuja
- Nykyisten pyörä- ja kävelyteiden kunnostus
- Myös talvireittejä kaivataan
- Maastopyöräreittejä
- Rantaraitin kehittäminen
- Kävelysilta Emäjoen yli
- Skeittiparkki tai pumptrack rata uuden koulun läheisyyteen
- Nurmikentän vaihto tekonurmikentäksi
- Ruukinkankaan alueen suunnittelu monipuoliseksi lähiliikuntapaikaksi
- Leikkikenttien kunnostus
- KK:n latupohjien kunnostus myös kesäkäyttöön
- Lisää luontopolkuja ja patikointireittejä

5.1.3 Lähiliikuntapaikat

- Humulan kuntoilulaitteiden uusiminen
- Siikanrantaan/ Kurimoon ja Kirkonkylälle oma ”rantaraitti”
- Toiset kuntoportaat
- Uuden koulun pihalle lähiliikunta-alue
- Soivan metsän kuntoreittien ja sauvakävelyreitit parempi opastus
- Soivan metsän portaiden uusiminen
- Soivaan metsään ja Patokoskenreitille nuotiopaikat
- Suunnistuskarttoja

5.1.4 Retkeilyreitit

- Pitkospuiden uusiminen
- Lisää maastopyöräreittejä
- Reittien merkkauksessa puutteita
- Reittien kunnostus ja parempi markkinointi
- Kävelyreittejä luontoon talvellakin
- Monitoimiura talviliikuntaan (hiihto, kävely, koirat, pyöräily)
- Nykyisten reittien yhdistäminen ns. rengasreiteiksi
- Soivaan metsään merkitty kuntopolku
- Patokosken reitille nuotiopaikka
- Taukopaikkojen huoltaminen

5.1.5 Uimarannat

- Porot pois uimarannoilta
- Kirkkoniemen sillan kunnostus
- Uimarantojen kunnostus
- Lisää roskikseja uimarannoille
- Pukukopit Jätkänpuistoon
- Ruomasianrannan ruoppaus

5.1.6 Yhteistyössä ylläpidettävät kohteet

- Haja-asutusalueiden latujen kunnostus
- Syrjäkylien liikuntamahdollisuuksien kehittäminen
- Retkeilyreittien kehittäminen
- Hossaan laajempi latuverkosto
- Moottorikelkkaurat
- Vapaan kelkkailun alue

5.1.7 Urheiluseurat ja avustukset

Suomussalmen kunta avustaa paikallisia urheiluseuroja, eläkeläis- ja sosiaali- ja terveysjärjestöjä (mm. vammais-, kansanterveys-, vanhus- ja päihdejärjestöt) myöntämällä maksuttomat ohjatut harjoitus- ja terveysliikuntavuorot kunnan liikuntasaleissa ja ulkoliikuntapaikoilla. Lisäksi kunta myöntää avustuksena seuroille ja yhdistyksille liikuntaolosuhteiden ylläpitoon vuodelle 2024 seuraavat avustukset,

	€/vuosi
Haja-asutusalueiden hiihtolatujen kunnossapitoavustus	6 450
Liikuntatoimen perusavustus	20 000
Juniorijääkiekkotoiminnan avustus	42 000
Liikuntatapahtuma -avustus	5 000
Hossan latupoolin avustaminen	10 000
Avustus moottorikelkkareitteihin	15 000
	98 450

Urheiluseuroille vuosittain myönnettävä perusavustus on 20 000 €. Nykyiset jakoperusteet ovat olleet käytössä vuodesta 2015 saakka. Sivistyslautakunta on perustanut avustusperusteiden uusimista varten työryhmän, joka laatii yhteistyössä paikkakunnan urheiluseurojen ja yhdistysten kanssa uudet jakokriteerit. Sivistyslautakunta 28.09.2022 § 95 <https://suomussalmi10.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=202288-6>

5.2 Valtion avustukset

Uudessa hallitusohjelmassa on linjattu Suomi Liikkeelle -ohjelma suomalaisten toimintakyvyn vahvistamiseksi. Ohjelmassa on runsaasti toimenpiteitä, jotka tähtäävät liikunnan ja urheilun vahvistamiseen tavoitteena kääntää liikkuminen kasvuun jokaisessa ikäryhmässä. Tarpeen mukaan kunta voi hakea valtionavustusta liikunnan ja urheilun vahvistamiseen hankehakujen puitteissa.

Kävelyn ja pyöräilyn edellytysten parantamiseen on mahdollista hakea hankeavustusta. Samoin valtionavustusta voidaan hakea **liikuntapaikkojen ja niihin liittyvien vapaa-aikatilojen perustamishankkeisiin**. Perustamishankkeella tarkoitetaan toiminnallisen kokonaisuuden muodostavaa tilojen rakentamista, hankintaa, peruskorjausta tai niitä vastaavaa toimenpidettä ja mainittuihin toimenpiteisiin liittyvää irtaimen omaisuuden hankintaa. Hakuprosessia ohjaa Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirja, jonka keskeiset painopistealueet ovat tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden, saavutettavuuden ja esteettömyyden sekä kestävä kehityksen edistämiseksi.

Avustusta haettaessa hakemuksen tulee sisältää liikuntapoliittinen selvitys hankkeesta, eli näyttöön perustuva nykytilankuvaus kuntalaisten liikuntakäyttäytymisestä sekä perustelut hankkeen tarpeellisuudesta kuntalaisten liikuntaaktiivisuuden, kilpa- ja huippu-urheilun tai harrastamisen edistämiseksi (mukaan lukien kuntalaisten ja sidosryhmien kuuleminen hankkeeseen liittyen). Selvityksen tulee sisältää kuvaus hankkeen vaikutuksista kunnan liikuntaolosuhteiden tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen sekä esteettömyyteen ja saavutettavuuteen. Näissä tilanteissa tämä asiakirja voi toimia osana näyttöön perustuvasta nykytilankuvauksesta.

6 Toteutus ja aikataulu

Suunnitellut ja tehdyt toimenpiteet tuleville vuosille. Listausta päivitetään vuosittain tilinpäätöksen ja taloussuunnitelman yhteydessä, jotta seuranta pysyy ajan tasalla.

2023

- Jäähallin huoltorakennuksen peruskorjaus 65 000 €, valmistunut.
- Latukoneen uusiminen, 190 000 €, hankittu.
- Hossan latujen kunnossapitoseuranta, toteutunut.
- KVL:n sillan toteuttaminen + väylät ja ympäristöreittihanke, toteutunut.
- Jääalueiden valaisinmuutokset, Tehty. Tulevina vuosina uusitaan Siikaranta ja Pitämä.
- Kirkonkylän ulkokuntoilualue, monitoimiareena.
- OUMO-hanke, Jätkänpuiston laituri (avustus 14 000 €), toteutunut.
- Aloite, Kiannanniemelle uusi laituri, laiturielementit on tulleet.
- Tenniskentän ympärysaidan uusiminen, toteutunut.
- Mikko Moilasan aloite, Liikuntamaan rakentaminen, käsitelty.
- Aloite, urheilukentän valaistus, käsitelty.
- Nuorisovaltuuston aloite, kuntosalin aukioloajat ja laitteiden uusiminen, käsitelty.
- Laaditaan turvallisuussuunnitelma Jätkänpuistoon, laadittu.
- Haveriseen ilmalämpöpumput (laitettu) ja pattereiden vaihto erissä

2024

- Haverisen latuvalaistuksen uusiminen aloitetaan
- Ruukinkankaan urheilukentälle tekonurmi, 300 000 €
- Ruukinkankaan koulun piha-alueen 2. vaihe, 320 000 € (sis. 80 000 € + muuta rahoitusta). Lentopallokenttä (tolpat ja verkko olemassa), kentän koon merkkäminen, kivituhkapinta. 9x18 metriä+ reunat (tolpat 1 metrin ulkona kentän reunoista).

- Kevyenliikenteenväylien kunnostus. Selvitellään Trafin avustukset ja lisätään loppuraporttiin
- MH:n kanssa yhteishanke. Valtion ns. joululahjaraha 80 000 €. Ohjataan reitteihin ja melontalaitureihin Metsähallituksen kautta. Raha käytettävä 2025 vuoteen mennessä.
- Maastopyöräreitit (Varisjärvi - Haverinen, ympärysreitti, Pesiön reitti)
- Hyvinvointipolku
- Latukonetallin muuttaminen puolilämpimäksi
- Ruhtinansalmen latuvalaistuksen tarve arvioidaan
- Reittibrändäys, opasteet maastoon, kartat ym. ajan tasalle yhdelle reitille
- Kirkkopuiston ja Ruukinkankaan urheilukentän sivulla olevien ulkoliikuntavälineiden uusiminen
- Ruomasianpuiston uimarannalle hiekkaa reippaasti ennen kauden alkamista. Tarkista myös muut rannat.
- Jääalueiden valaisinmuutokset, Siikaranta ja Pitämä
- Jätkänpuiston toisen lentopallokentän uusiminen (toinen uusittu jo aiemmin)
- Kirkonkylän ulkokuntoilualue jatkuu
- Laaditaan turvallisuussuunnitelmat liikuntapaikkoihin ja muihin kohteisiin. Jätkänpuistoon laadittu 2023.

2025

- Kirkonkylän kaukalon uusiminen n. 75 000 €
- Patokosken reitin jatkaminen ja nuotiopaikka (Oumo-hankkeen kautta)
- Kotiseutumuseon laiturin uusiminen
- Kevyenliikenteenväylien kunnostaminen
- Maastopyöräreitit jatkuvat

2026

- Kevyenliikenteenväylien kunnostaminen
- Silta Kyynäspäänniemestä Jalonkankaan puolelle
- Rajavartioston alueen reittien rakentaminen (kaavamuuotos)

2027

- Keilahalli
- Liikuntatila uuden terveysaseman alueelle n. 650 000 €

2028

- Kaunisniemen kehittäminen yhdessä Metsähallituksen kanssa selvittelyyn.

7 Johtopäätökset ja työryhmän esitys

Liikuntaolosuhdeselvityksessä nousi esille Suomussalmen suhteellisen hyvä liikuntapaikkatilanne. Selvitystyön yhtenä tavoitteena oli selvittää, onko kunnassa käytöstä poistettavia liikuntapaikkoja, mutta sellaisia ei noussut kyselyssä tai työpajoissa esille. Määrällisesti eniten toimenpide-ehdotuksia tuli ulkoliikuntapaikkoihin ja eniten ehdotuksia sai maastopyöräreittien kehittäminen sekä olemassa olevien reitistöjen heikot opasteet.

Liikuntaolosuhteiden kehittämistyön tulee jatkossa olla säännöllistä ja vakiintunut osa kunnan talouden suunnittelua ja raportointia. Erityisen hyväksi yhteistoiminnan muodoksi on todettu teknisen palvelun, liikuntapalvelun ja matkailupalvelun yhteistyö toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Syksyllä järjestettävä liikunnan yhteistyöpalaveri, jossa on mukana varhaiskasvatus, perusopetus, liikuntapalvelut, liikuntapaikkojen hoitajat ja työnjohtaja on tärkeä osa vuosittaista perustyön suunnittelua. Liikuntaolosuhdekysely on syytä toteuttaa säännöllisin väliajoin, esimerkiksi viiden vuoden välein, seuraavan kerran siis vuonna 2025/2026.

Toimenpiteiden seurannasta on pidettävä kiinni ja päivitettävä toteutuneet toimenpiteet sekä uudet kehityskohteet vuosittain. Vain näin liikuntaolosuhteita voidaan kehittää suunnitelmallisesti kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tulevina vuosina. Ei pidä myöskään unohtaa, että Suomussalmi palkittiin vuonna 2018 Suomen ensimmäisenä kuntana ACES European urheilukaupunkina, jolloin valintaperusteina oli vastuullisuus, elämänlaadun ja terveyden edistäminen liikunnan kautta sekä sosiaalisen tasavertaisuuden huomioiminen. Liikuntaolosuhteiden kehittämistyö on jo aloitettu prosessin aikana ja osa kyselyssä ja työpajoissa esille tulleista ehdotuksista on jo toteutettu.

Liite 1 Selvitystyössä esille nousseet toiveet

Toteutus/ suunnitelmavuosi	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Retkikarttojen päivitys								
Alueiden hyvät suunnistuskartat								
Suunnituskartta -avustus								
Ulkoliikuntapaikkojen talvikunnossapito viikonloppuisin								
Jalonkosken uomaan kaiteet, iso mäki on talvella vaarallinen laskea								
Patokosken reitille nuotiopaikka								
Pyöräteiden kunnostaminen								
Kurimo/Siikaranta/Ämmänsaari välille järvenrantaan kävely-/pyörätie								
Pyörätie Kajaanin ja Kuusamon suuntiin								
Pyöräily- ja kävelytie Ruokapuistontielle sekä Suomussalmi-tielle								
Maastopyöräilyn kehittäminen			x	x				
Rantaraitin kehittäminen. Raittia tulee leventää ja siistiä hiihtoa, kävelyä, hölkkää, pyöräilyä, muuta ulkoilua, (lenkkeilijän puisto)								
Kävelysilta Emäjoen ylitse		x						
Parempi skeittauspaikka								
Pumptrack rata								
Kuntoportaati	x							
Kunta voisi ostaa jäähallin ja laittaa hallinpuolen kuntoon								
Uuden koulun piha-alueelle hyvät liikuntapaikat			x					
Ruukinkankaan urheilukentän nurmi vaihtaa tekonurmikentäksi			x					
Ruukinkentälle valaistus								
Ruukinkentälle kunnollinen katsomo								
Uuden koulun piha-alue kuntalaisten monipuoliseksi lähiliikuntapaikaksi			x					
Ulkokuntosali								
Kirkonkylälle leikkipuisto								
Useampi leikkipuisto								
Viihtyisämmät liikuntapaikat ammattikoululle								
Jalonneimi talo pidettävä liikuntatilana								

Toteutus/ suunnitelmavuosi	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Kuntosalin päivittäminen/laajentaminen		x						
Sisäpyöräilypyörien uusiminen								
Keilahalli								
Par 3 golfkenttä								
Ämmänsaaren jousiammuntaradan kunnostus								
Isompi uima-allas								
Urheilupuisto								
Yli 65-vuotiaille edullinen kuntopassi	x							
Kirkkoniemen sillan korjaus								
Laituri		x						
Hyppytorni uimarantaan								
Pukukopit Jätkänpuistoon	x							
Kirkkopuiston pukukoppien kunnostus								
Pitämän ja Kaunisniemen kevyenliikenteenväylän parannus (kevät tulvien aikana)								
Veneenlaskupaikkoja ja melontalaitureita uusittava ja lisättävä								
Vuokraveneitä								
Sisätenniskenttä								
Pitämän kentän katsomon uusiminen								
Jalonniemitalon eteen moottorikelkkapysäköinti								